

Nr 183.

Av herr **Höglund**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning m. m. i fråga om användandet av minderårigas arbetskraft inom jordbruket.

Lagen om arbetareskydd i vårt land undantager uttryckligen *jordbruket* från att falla inom lagens tillämpning utom i fråga om förekommandet av olycksfall vid användandet av maskinella hjälpmedel samt några andra särskilt nämnda undantag. Det är också obestriddigt, att en skyddslagstiftning för jordbrukets arbetare, motsvarande den för industrien, är en betydligt mer komplicerad fråga och erbjuder större vanskligheter att lösa, helt naturligt på grund av jordbrukets säregna förhållanden. Detta kan innebära en förklaring till, men är ingen ursäkt för att statsmakterna lämnat jordbrukets arbetare alldeles skyddslösa gentemot en ofta förekommande oskäligen och fördärvbringande exploatering av deras arbetskraft.

Att på lagstiftningens väg bidra till att höja dessa arbetares levnadsstandard är en stor och aktuell samhällsfråga. I detta sammanhang skall emellertid endast pekats på *en* sak, som synes vara värd en alldeles särskild uppmärksamhet från statsmakternas sida, och det rör de *minderårigas* arbete inom jordbruket.

Vad det gällde i första hand den gången samhället skulle värna sig mot de sociala vådor av allehanda slag, som följde industrialismen i spåren, var att skydda det uppväxande släktet, *barnen*, från allt för långt och allt för tungt arbete, som i förtid bröt ned kropp och själ.

Den nu gällande skyddslagstiftningen är i detta avseende långt ifrån tillräcklig, men har dock lyckats i någon mån neutralisera de socialt onda verkningar beträffande barnarbetet, som den industriella utvecklingens första period uppvisade i rikt mått. Men samtidigt har man försummat att göra det bittersta för att komma till livs det missbruk av barna-arbetskraft, som obestriddigen förekommer även uti jordbruket.

Nu kan det naturligtvis, som redan antytts, icke falla någon människa in att vilja lägga precis samma måttstock på jordbruket som på industrien när det gäller här ifrågasatt lagstiftning. Jordbrukets karaktär framtvingar med en viss nödvändighet ett tidvis forcerat arbete, som nog vid skörd och andra dylika tillfällen måste gå utöver en normal arbetstid. Inte heller torde någon vilja bestrida lämpligheten av att den jordbrukande befolkningens barn redan ganska tidigt få börja sätta sig in och arbeta i det yrke, som de i de flesta fall komma att ägna sig åt för framtiden. Tvärtom, ett måttligt ansträngande arbete i fria luften under måttlig tid torde för de unga snarare leda till både kroppsligt och andligt välbefinnande.

Men tyvärr torde det dock mångenstädes vara så, att barna-arbetskraften i jordbruket — särskilt på storgodsens — utnyttjas till övermått, så att verkligt missbruk förekommer, som samhället måste i barnens såväl som sitt eget intresse beivra. De minderåriga få arbeta för hårt och för länge — för att nu icke tala om betalningen, som är både godtycklig och obetydlig. Vad som särskilt måste påtalas, är vidare, att arbetet ofta får inkräkta på *skoltiden* i en utsträckning, som är högst menlig för de ungas intellektuella utbildning.

En jordbrukare, som särskilt ägnat lantarbetarefrågan i vårt land ett intresserat studium, *H. F. Spak*, har nyligen framhållit på tal om denna sak, att de yrkesbranscher där barnarbete vanligen förekommer äro skogssådd och skogsplantering, rotsaksgallring, sädesbindning, tröskverksarbete och vallning. De tre förstnämnda, och i all synnerhet rotsaksgallringen, äro nog av naturen just hänvisade till minderårigas krafter. Barnhanden arbetar flitigast och barnfoten trampar lättast i de ömtåliga rotfruktraderna. Beträffande sädesbindning och vissa åt barn hänvisade detaljer av tröskningsarbetete, torde däremot den största varsamhet och försiktighet böra iakttagas för undvikande av dels överansträngning, dels olycksfall (speciellt vid tröskning med mekanisk kraft). Vallning av ett fåtal djur ej allt för långt ifrån hemmet kan lätt anförtros åt barn, men är i varje fall icke det latmansgöra, som den oerfarne ofta inbillar sig. Det är ofta en tröttande springsyssla som kräver mycken vaksamhet. Men till allt detta taga de maktägande föga eller ingen hänsyn, när det gäller deras underlydandes barn. Frågan om lämpliga kläder, lämplig föda och vistandet ute i icke alltför otjänlig väderlek är också svårlöst för det i regel ganska medellösa jordproletariatets ungdom, kanske mer än för de vuxna, och upprörande fall av vanvård härvidlag tillhör min erfarenhet, säger samme författare. Denna sista omständighet komplicerar frågan än mer och påfordrar de lagstiftande myndigheternas ingripande.

I enlighet med en av riksdagen 1907 bifallen motion av borgmästare Carl Lindhagen, gående ut på att hos Kungl. Maj:t begära en utredning rörande lantarbetarnas (småbönders, torpare, statares, drängars och pigors, backstugusittares och s. k. inhysingars med fleras) levnadsförhållanden samt framläggande av förslag, som med anledning härav kunde synas påkallade, har genom socialstyrelsen en sådan utredning företagits, som nu är avslutad och inom kort torde föreligga i tryck. Enligt inhämtade upplysningar ger denna undersökning emellertid föga material för klargörandet af speciellt den frågan om de minderårigas arbete. Endast så till vida är den ur denna särskilda synpunkt värdefull, som den klart ådagalägger att i mycket stor utsträckning minderårig arbetskraft användes inom jordbruket. Undersökningen omfattade inalles 12,000 arbetare, hälften *fast* och hälften *tillfälligt* anställda. Av de 6,000 *fast* anställda bestod 6,5 proc. av arbetare *under 18 år*, medan av de 6,000 *tillfälligt* anställda 31,6 proc. utgjordes av arbetare under 18 år, därav 62,1 proc. av manligt och 37,9 proc. av kvinnligt kön. Av dessa var 59,1 proc. *över 15 år* och 40,9 proc. *under 15 år*, därav en hel del säkert ända ned till 9—10 år.

Att lagstiftningen även på detta område måste ingripa reglerande och tillse, att icke ett oskäligt utnyttjande av de minderårigas arbetskraft äger rum och att icke skolutbildningen blir tillbakasatt härav, synes obestriddigt, så visst som man vill fysiskt och andligt bevara och stärka den uppväxande generationen. Innan några åtgärder i sådant syfte emellertid bli möjliga att genomföra och för att över huvud kunna rätt bedöma hela denna komplicerade fråga och finna dess rätta lösning fordras en föregående och ingående undersökning i ämnet.

Undertecknad vill därför föreslå,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande i vad omfattning och på vad sätt användandet av minderårigas arbetskraft förekommer inom jordbruket, jämväl med särskild hänsyn till i vad mån detta arbete inkräktar på de minderårigas skolgång, samt att Kungl. Maj:t ville till riksdagen framkomma med förslag till åtgärder, som av denna utredning kunna föranledas.

Stockholm den 5 februari 1915.

Z. Höglund.

I motionen instämma:

Nils Olsson.

*C. O. Johansson,
Sollefteå.*

Carl Lindhagen.

C. Winberg.

Ivar Vennerström.
